

دوروی محصولات تراریخته

ایران با پیوستن به کنوانسیون تنوع زیستی در مرداد ماه سال 1376 رسماً ملزم به رعایت اصول ایمنی زیستی شد. مطابق بند 8 این کنوانسیون، ایران خود را متعهد...

جام جم آنلاین: ایران با پیوستن به کنوانسیون تنوع زیستی در مرداد ماه سال 1376 رسماً ملزم به رعایت اصول ایمنی زیستی شد. مطابق بند 8 این کنوانسیون، ایران خود را متعهد به ایجاد و ابقای وسایل لازم برای نظارت، مدیریت و کنترل خطرات احتمالی ناشی از استفاده یا رهاسازی سازواره‌های دست‌ورزی شده ژنتیکی زنده حاصل از فناوری زیستی مدرن با در نظر گرفتن سلامتی انسان و محیط زیست دانست.

پس از پیوستن کشور ما به این کنوانسیون نخستین بحث و بررسی‌ها درخصوص ایمنی زیستی در کشور به راه افتاد و با امضای پروتکل ایمنی زیستی کارتاها در سال 1380 وارد فاز جدی‌تر شد.

اما با پیشرفت محصولات تراریخته در جهان و به زیر کشت کانولا، سویا، ذرت و... رفتن میلیاردها هکتار زمین و عرضه محصولات به بازارهای مناطق مختلف جهان، زرمه مخالفت و انتقاد نسبت به این محصولات بالا گرفت و به تبع آن در کشور ما هم از همان سال‌ها کارشناسان و مسوولان وقت در مقابل طرفداران مهندسی ژنتیک و محصولات حاصل از آن ایستادند و تاکید کردند که برخلاف ادعاها سطح زیر کشت محصولات تراریخته در کشورهای پیشرفته جهان از جمله در اروپا خیلی کم است. در ضمن عمده محصولاتی که کاشته می‌شود پنبه است نه محصولات غذایی.

همچنین این گروه که در گذشته تعداد بیشتری را شامل می‌شدند و رفته رفته از تعداد آنها کاسته شده است معتقدند هنوز بسیاری از وعده‌های اولیه در این حوزه تحقق نیافته است و بسیاری از کشورها به خاطر نگرانی در مورد خطرهای بالقوه این نوع محصولات برای سلامت انسان و محیط زیست استفاده از آنها را ممنوع کرده‌اند؛ چراکه محصولات تراریخته به انتظارات اغراق‌آمیز اولیه خود نرسیده‌اند و در واقع در برابر هر قدم به جلو یک قدم به عقب برداشته‌اند.

آنها در ادامه تاکید می‌کنند در شرایطی که ایران سرزمینی است که اکنون 1728 گونه اندمیک (انحصاری) دارد کشت گونه‌های تراریخته عرصه را برای گونه‌های بومی تنگ‌تر می‌کند. در عین حال به طور کلی میزان مشکلاتی که محصولات تراریخته ایجاد کرده‌اند بیشتر از مشکلاتی است که توانسته‌اند حل کنند و به‌طور مثال به ظهور علف‌های مقاوم در برابر آفت‌کش‌ها اشاره می‌کنند که با مقاومت علف‌ها و دیگر مشکلات، میزان مصرف مواد شیمیایی چند برابر می‌شود. از طرفی دیگر فواید ناشی از افزایش میزان تولید با پرداخت بهای بالاتر برای خرید بذر محصولات تراریخته خنثی می‌شود و از همه مهم‌تر این‌که به اعتقاد آنها از آنجا که بسیاری از کشورهای فقیر توانایی یا تمایل پذیرش این فناوری را ندارند نمی‌توان آن را راه‌حلی برای کاهش گرسنگی در جهان دانست.

به گفته عده‌ای از این منتقدان تا زمانی که بحث امنیت غذایی این محصول تایید نشود، بهتر است وارد تولید آن نشویم، بخصوص این‌که اتفاقات کشورهای دیگر، مانند کشورهای آسیای جنوب شرقی، یا نگرانی‌های اروپا، آلمان و آمریکا نشان می‌دهد که این نوع گیاهان می‌توانند اثرات غیرقابل پیش‌بینی روی انسان داشته باشند و در نهایت با وجودی که نمی‌توان در مجموع به این سوال که آیا تغییرات ژنتیکی به انسان منتقل می‌شود یا نه خیلی صریح و واضح پاسخ داد، باید خیلی محتاط بود و با استفاده از نتایج تحقیقات موسسات و پژوهشگران کشورهای مختلف تصمیم‌گیری کرد.